

Ábrázolt Folyóirat.

J. ZARBATZKY

7-dik szám. Minden szombaton megjelenik két egész íven, vagy 24 ívnagságu hasábon. KASSÁN, Februar. 12^{kán} 1848. Félévre előfizetés 6 fr., bérmentesítve, borítékban, s czímmel 7 fr. 12 kr. p. p. II° Év.

Murány története.

Azon történeti emlékek nyomán, melyek korunknak föntartattak: valószínűnek látszik,

hogy még azon idő előtt, melyben Attila országhódító seregeivel Magyarországot tájára elfoglalta, Murányt is, valamint tájékát a Lengyelország északi tájáról jött jászok birták. Azon helységek nevei közt ugyan is, melyek a görög írók által említettek a Gormamumban Gömörre, Phileciában Fülekre s a t. könnyen ráismerhetünk. A jászok t. i. Attilának 434-ben történt bejöveteleig önálló nemzet valának, s csak ennek hódításai következtében 453ban szűntek meg az lenni. A 6-dik században, midőn országunk nagy részét az Avarok birták, hihetőleg Murány is ezeknek birtokában volt. Ezeknek eltűnte után Murány a Marahán birodalomba esett, melyből az országalapító Árpád győzelmes hadai következtében Magyarországot egyik tájává lett. Ennyit a tájról.

A vár építéséről azt beszéli a rege: miszerint bizonyos Bebek Mátyás nevű juhásznyája legeltetése alkalmával tömérdek kincset talált, melyből hét erős várat épített s ezeknek egyike Murány. Tudjuk azonban mily mesés történeteket szokott a nép több helyek alapításáról költetni. És ez előadás annál kevésbé valószínű, mivel nem képzelhetni, hogy Bebek Mátyás fiai Fülöp és Detrók a tatároktól üldözött IV. Béla védelmezésében oly dicsőséget arattak, hogy megjutalmazta-

tásokul a Csetneki uradalmat adománykép nyerték, nem képzelhető mondom, hogy Murány birtokában is meg nem erősítettek volna, holott pedig sem adománylevelökben, sem más okira-

csehek ellen küzdvén a magyar seregek, Mátyás király különösen megnevezi a murányi cselékeket. Nagyon valószínű, hogy a regényes tájat, melynek erdőségei akkor nagy számú vadakkal bővültek, a vadászatkedvelő király meglátogatta. Ösmeretes azon valószínűságon alapult monda felőle, mely szerint egykor Gömörben lakoma után a főurat a szőlőhegyre hívta ki, s maga első kapát ragadván, az ily fáradalomhoz nem szokott urak lélekszakadva fuldokoltak. Látva arcaikon a király a verítéket, inté őket, hogy jobágyaikkal, kik ily nehezen keresik mindennapi kenyerőket, szelíden és méltányosan bánjanak.

Murány vár.

taikban nem is említetik. — Először említetik a vár a tizenötödik században, midőn az országot Giskra vezérlete alatt háborgató

csehek ellen küzdvén a magyar seregek, Mátyás király különösen megnevezi a murányi cselékeket. Nagyon valószínű, hogy a regényes tájat, melynek erdőségei akkor nagy számú vadakkal bővültek, a vadászatkedvelő király meglátogatta. Ösmeretes azon valószínűságon alapult monda felőle, mely szerint egykor Gömörben lakoma után a főurat a szőlőhegyre hívta ki, s maga első kapát ragadván, az ily fáradalomhoz nem szokott urak lélekszakadva fuldokoltak. Látva arcaikon a király a verítéket, inté őket, hogy jobágyaikkal, kik ily nehezen keresik mindennapi kenyerőket, szelíden és méltányosan bánjanak.

Murány történetét a 16-ik századig homály fedi; annyi azonban bizonyos, hogy 1500 körül, a Tornyaljai nemzetség birtokába került, és pedig valószínűleg Zápolya János adománya következtében, kinek Ferdinánd ellen híve volt, mert a király részén álló Bebekkel több ízben összeütközött.

Néhány évvel utóbb a vár igen elhíresedett, midőn Bebek Jánosnak atyailag rendelt gondnoka Csoltói Mátyás ezen üzte pusztító rablásait, úgy hogy 1548 ellene az országgyűlésen törvényt kellett hozni. A vár akkor birtokosa azonban az ellene fegyveres erővel kiküldött Salm grófnak sokáig ellenállott, míg végre 1549-ki aug. 15. meggyőzött.

Ezután egymást rövid idő szakokban gyorsan váltogatva sok urai voltak Muránynak, míg azt a 16-dik század végén Rotthal grófok ve-

vék meg. A magyarok azonban veszélyeztetve látván az által nemzetiségüket, ha uradalmik idegen kezekre kerülnek, mindaddig nem nyugodtak, míg tőlök ismét elvételtek.

Ekkor a híres Szécsi nemzetség birtokába jutott, melynek származási táblája egészen Almos vezér idejéig terjed, mert a Szécsiek Zabolcs maradékainak állítatnak. Annyi bizonyos, hogy már I. Lajos uralkodása alatt Szécsi Miklós, mint Szepes, Sáros és Nógrád vármegyék főispánja említették, ki 1384. körül halt meg. Egy más Szécsi Miklósnak nyomát találjuk később, ki 1409-ben főtárnokmester lévén Garánádor Ilona leányát vette nőül.

Rima-Szécsi gróf Szécsy György, Gömör vármegye örökös főispánja, Murány, Lipcse, Balog és Felső-Lindva örökös ura orozva gyilkoltatott meg 1625-ben 48 éves korában. Holtteste Murányba hozatván ónkoporsóban tartatott egészen a múlt század végeig. Özvegye Mária a híres Homonnai Drugeth nemzetség sarjadéka volt. Kilencz gyermekeik közül csak Mária, Borbála, Katalin és Éva maradt életben.

Az elsőnek regényes élete örökké híressé tévé Murányt, és ámbár hisszük, hogy kevés olvasó van, ki annak történetét nem ösmerné, még sem lesz itt helyén kívül, minthogy ide tartozik, legalább fővonásokban röviden megemlíteni.

Mária gróf Bethlen István, a híres erdélyi fejedelem Bethlen Gábor unokája neje lett 1627-ben. E házasságban azonban nem soká éltek, mert Bethlen 1631-ben meghalálózván, a fiatal, minden kellemekkel megáldott Szécsy Mária özvegyé lett.

Kitörvén Rákóczy György zendülése 1644-ben, Wesselényi Ferencz királyához III. Ferdinandhoz hű maradt. Eszterházy főhadvezértől segítségre hivatván, midőn Gömör vármegyén keresztül vonult, eszébe jutott Murány, melyben szinte Rákóczy harczosa tanyáztak. A várban parancsnok Szécsy Mária volt, kiről Wesselényi (maga is özvegy lévén) meghalt nejétől sok dicséretet hallott. Föltevé tehát magában, hogy bármi uton módon hozzá jutnia s Murányt fejedelme számára meghódítania kell.

Keblének lángja szüntelen növekedvén, elhatározá, hogy Szécsy Máriának irni fog. Leveleiben lerajzoló érzelmeit és viszonsszerelmét könyörgött. Azonban nehezebb volt a levelet kézbe juttatni, mint megírni. Midőn e fölött tündőnek, katonái egy foglyot hoztak hozzá, ki irományokkal Murány felé közeledett. Ez Nagy volt, kit Kürtyné barátnéjához a vár asszonyához küldte meg tudandó, hogy állnak ott a dolgok, mi annál inkább érdekli, mivel fia is a várban tartózkodott. Wesselényi használván az alkalmat Nagyot a maga részére megnyerte s általa levelet elküldé. Millyen hatása volt ennek, könnyű következtetni az eredményből, mely az volt, hogy Mária Kádas hű szolgálja által több levelet váltott Wesselényivel, melyeknek egyikében őt összejövetelre hívá föl a vár alatt, hová ő haláztat ürügye alatt fog lemenni.

Sok veszély után elért a királyi vezér a kijelölt helyre, s a pár közül egyiket sem csalta meg sejtése. Mária nyugtalanul ment le a találkozasra, de még nyugtalanabban tért vissza. A szerelem egy részről egész szívét elfoglala, más részről aggodalom dúlt benne, mikép fog az általok kifözött terv sikerülni. Ruhaszárítási ürügy alatt számos kötelet szerzett, s ezeket saját kezeivel kötözé lábtókká, a készeket pedig ágyában tartá elrejtve.

A királyi hadak vezére a kitűzött napon a vár felé vevé útját; azonban a vár alatti faluban megismertetvén, fegyveres erővel támadtatott meg. Menekülését csupán lova gyorsaságának köszönheté. A vár alá érve azonnal ráakadt a kötéllábtóra, s ezen első kapaszkodott fel a szirtlakba, utánna társai. Az örök elfogatván, börtönbe vettek. Csak egy maradt még hátra, kitől a vár kulcsai követeltetvén, az állítá, hogy azok Mária húgánál gróf Illyésháznénál vannak. Ehhez küldtek tehát azon üzenettel, hogy Wes-

selényi már a várban van, s a kulcsokat követeli. Ez megdöbbenvén a kulcsokat azonnal átadá, s a kapu kinyitvatván, Wesselényi harczosai az adott utasítás szerint bevonultak. Így jutott Wesselényi Murány várához s szép asszonyához.

Mások előadása szerint Wesselényi a várba érven, börtönbe vettetett, s halállal fenyegetett, hogyha Rákóczy pártjához át nem tér. Ez ellen ő állhatatosan ellenszegült; melly erős jellemért Mária neki nyujtá kezét s átadá a várt.

Ez esemény emlékeül az 1650-ben épült új bástyán következő fölírás mai napig is olvasható: Ad Dei eiusque immaculatae matris honorem et emolumentum patriae arcisque huius defensam, quo Comes Franciscus Wesselényi de Hadad, arcis hujus perpetuus Comes, Palatinus Regni Hungariae, Fortalitium hoc a fide Regia deficiens in obedientiam redegit, dum omnibus antehac inexpugnabile et impervium fuisset, quae fortitudini ex hac parte intranti cessit anno salutis MDCXLVI. — Propugnaculum hoc erectum anno salutis MDCL.

Különös azonban, hogy e fölirat az elfoglalás idejét 1646-ra teszi, holott Rákóczy zendülése egy évvel előbb, 1645 a linci békekötés által kiegyenlítettett, s minden oklevelek világosan tanúsítják, hogy Wesselényi még a Rákóczy-féle háborgatók ideje alatt jutott Murányhoz.

Wesselényi utóbb nádorrá választvatván Murány fölvirágozott. Utóbb ő maga is az elégedetlennel szövetségvén, miután 1667-ben meghalt lotharingiai Károly herczeg küldetett Murány bevitelére. E hirre sokan a várból megfutamodtak; de Wesselényi özvegye állhatatosan és rendületlenül várta be a királyi csapatokat. Látván azonban, hogy a tulnyomó erőnek ellenállni nem képes csekély hadaival, a vár kapuit kinyitatta. 1670-ben Nagy Ferenczel, férje titoknokával s minden irományával Bécsbe vitetvén, börtönbe tétetett. Hol ez utóbbi az irományok titkos jeleinek magyarázásaira kínzás által kényszerítette, a gyanú kisült. Szécsy Mária nem élheté tul meggyaláztatását, s nem sokára börtönében meghalt.

Széchy Mária eltűnté után Murány dicsősége és fénye is el látszott tűnni. Különféle viszontagságokon ment ezután keresztül, melyeknek következtében birtokosai is gyakran változtak, míg roppant falai az évek és ostromok súlya alatt leroskadva romhalomná dültek.

Az uradalommal a vár is Rotthal grófok birtokába került vissza, kik azonban itt nem lakván, különféle igazgatókat tartottak ott. Tököly Imre, ki 1677. év táján Magyarországra Erdélyből ki ki ütven több ízben győzedelmeskedett a király seregein. Leginkább 1682-ben szolgált neki a szerencse, midőn Kanát és Füleket (hol Koháryt elfogta), a következő évben pedig Murányt is elfoglalván, egész Posonyig hatott.

Azonban Tököly hátrálni kénytelenített, valamint a törökök is, kikkel szövetségben állott, az általok ostromlott Bécsből Szobyeszki János, lengyel király által kiszorítottak. — 1684-ben Muránynak királyi igazgatója Pásek Menyhárd, a következett évben pedig Jacquemont volt.

A törökök azonban, valamint Tököly is csak 1688-ban csöndesítették le végképen, s Murányra királyi biztosokul Breiner Kristóf és Mednyánszky Pál küldtek, kik szigorú rendtartásokat szabván a lakosokra, jogaikat sok oldalulag korlátozták.

A 18-dik század elején borzasztó sors érte a várat; mert 1702-ben nem tudni, mikép? tűz ütven ki, egészen leégett. Azonban nem sokára e szerencsétlenség után II. Rákóczy Ferencz bécsújhegyi fogságából kiszabadulván, s Magyarországon számos seregeket gyűjtven, több nevezetes várak és városok közt Murányt is elfoglalta.

A Rákóczy pártja által 1706-ban Miskolczon tartott országgyűlésen határozatott: miszerint a korona, valamint a királyi oklevelek is Murány várában őriztessenek. Maga az ura-

dalom Bercsényi Miklósnak, Rákóczy barátjának adatott, ki benne nejét le is telepíté. Azonban nem sokáig tarthatá azt birtokában, mert 1709-dik évben Rákóczy párthívei több csatát vesztvén leginkább Heiszter ellen, innen is kiűzettek, s 1710-ben az egész háborúnak vége vetetvén, 1711 ben a szatmári béke kötöttett, melynek következtében Rákóczy és Bercsényi száműzettek. E szerint Murány ismét a királyra esett vissza, ki azt 1720-ban gróf Koháry Istvánnak adományozta

A Koháry régi nemzetség eddigi történetéből csak a következőket hozzuk föl: Mátyás király alatt 1470 körül a királyi udvarban említették Koháry György. Továbbá Koháry Imrnek találjuk nyomait a történeftben, ki 1600-dik év körül jószágokatt szerzett Hont vármegyében, s nőül Jákófi Katalint vette. Fia Péter, előbb Hont vármegye jegyzője, utóbb Érsek-Ujvár kapitánya volt, hol 1629-ben Bethlen Gábor által elfogatott. Neje a híres Balassa nemzetség sarjadéka és Jó János, királyi személynök özvegy volt. — Ugyan e Koháry szerette Csábrágot és Szitnát. Fia István katonai szolgálatban álván Fülel várának kapitánya volt. Ő volt az, ki terjedelmes jószágain a hitbizományt hozta be. Elesett Lévánál 1664-ben, két fiút, Istvánt és Farkast hagyván maga után. István mind katonai, mind országlati erényei által tünntvén ki magát, országbirói méltóságra jutott. — Különös hűséggel ragaszkodott fejedelméhez, Leopoldhoz, kinek ügyében 1678 az országba rohanó Tököly ellen vonulván, ez által Nagy Váradon elfogadott, s Korponai Jánossal három évig tartatott fogságban Munkácson. Melly idő alatt több ízben fölszólítatott, hogy Tökölyhez menjen át, de hasztalanul. Kiszabadulván fogságából a Dunán inneni katonai kerület parancsnokává neveztetett, mely tisztségében 1687 Eger alatt egy török ágyúgolyó által jobb karját elveszté. III. Károly országbiróvá tette, megengedvén neki, hogy aláírás helyett ezüstmetszetű nyomattal éljen, s ez a híres lamina Kohári, melyről a törvénytár is tesz említést. Számos magyar munkán kívül írt egyet, melynek címe: „Munkaciense salicetum antidotum melancholiae.“ Jelszava volt: „Dat Deus, cui vult“ (ad az Isten, kinek akar), melly a csábrági vár kapuja fölött is állt. Ezt Bercsényi elvevén, hozzá írta: „Accipit, cui vult“ (elvesz, kitől akar), Bercsényi Miklós. Megh. 1737 s Sz. Benedeken temettetett el. Négy fia közül három mint katona harcban esett el. Csak Andrásnak volt maradéka Ferencz, utolsó a Koháryak közt, ki nagy méltóságokat viselvén 1826-ban Oroszvárott véletlenül meghalt. Egyetlen leánya Antonia Koburg herczeg nejevé lön.

Murány, mióta a Koháryak kezére jutott, napról-napra enyészett, míg végre lakhatlaná lett. A múlt század derekán egészen romba dült.

1782-ben néhány régiségbarát meglátogatván, a következő fölírást találták benne:

Siste gradum Viator.

Fortitudinem summam considera

— — — Pietatis exemplum

— — — expende constantiam

— — — huius Comitissae.

Ezen kívül négy érczkoporsót, Szécsy Györgyét, Homonnai Drugeth Máriaét, Wesselényi Ferenczét és Troppen herczegét, mint a fölírások mutatták: melyek azonban meg nem böcsültetve katlanokká fölolvastattak!!!

Most az enyészet szele lengedez a puszta romok fölött, de e szél szárnyain a hajdani dicsőség híre leng szét a hazában, s megviszi azt a késő századoknak.

Sz. L.

Amélie ***,

a „Revue de Paris“ után
Karove András.

(Folytatása.)

Fleuranges ki nem ismért senkit Párisban, örömet csatlakozott Saint-Andréhoz, azon ba-

rátsággal, melynek legfőbb tápláléka az első-ródás, és ők együtt futkosnak bé a várost, a színházakat és vendéglőket.

Három nap múlva a Madame Champré háznál megújítandó udvarlás eleve kiszámolt perczében Saint-André legszebb köntöseit kérte elő, fejét egy ügyes hajfodrázra bízván. — Ez alatt Fleuranges, semmivel nem gondolva az utcákat járta. A véletlen és játszi képzelete őt a sorompókon kívül egy a közönségnek nyitott rácsozat elibe vezérlék. — Ez a Père-Lachaise temetkezőhelye volt. Kellemes sétáláshoz kezdte ott a lovag, egy kissé a halálra is gondolva mint maga a hely is arra felhívni látszott, — a midőn egy ösvényről lementében egy sirhanton a legkellemesebb helyzetben térdelve fekete gyászba öltözött nő alak tűnt szemeibe. Ezen ismeretlennek fájdalma iránti tiszteletből, lassudan vala épen visszavonulandó, midőn a léptei által okozott zörejre felpillantának szemei és ájuldozóhoz hasonló sikoltást ejte ki. — A lovag oltalmára lenni akarván fél térdére ereszkedve a szép hölgyet karján emeli fel s benne Amélie***-t ismeri meg.

— Ah! mond fölnyitván szép szemeit, kegyed itt; tehát nem holt meg.

— Én? nem kisasszony.

— Ez önre nézve nem igen jó: de mit jelent e koporsó, hová önnek neve kivésve van?

— Ez Tillemont' sirhantja, — az én nevem pedig Chevalier de Fleuranges.

Mire Amélie*** kibontván magát a lovag karjai közül, egy lejtéssel kis lábain termett.

— Megmagyarázza e ön nekem e relytelyt? Minő czélből játszottá ön be magát egy tisztes család körébe bitorolva egy nevet, mely nem volt öné?

Fleuranges elbeszélte a valót egész minőségében, — a találkozást Saint-Andréval, a párviadalt, és Tillemont-on ejtett halálos sebesét. — Megvallá továbbá bátortalanágát mind azt a parancsnok előtt felfedezni, végre mikép menekült meg egy csintalan cselfogás és hirtelen futás által.

— Kisasszony hozzá tévé Fleuranges: mintegy olvashatom vonalmaiból, mikép azt nekem meg nem fogná bocsátani hogy élve maradtam. Talán ezen természetfeletti esemény nevetséges voltától tart, melynek határa alkalmasint az egyszerű megvetés leend; de minék, hiszen van még eszköz megértenünk egymást. — Tessék ugy venni a dolgot mintha megholtam volna. — Egy két nap és én Párist elhagyom. Azon Isten hozzád, mit kész vagyok íme elrebegni, ugyan anyyi, mintha a sötét sír ürege zárna el egymástól.

— Uram! viszonozá Amélie***, nem hagyják az emberek magukat siratni és gyászoltatni midőn még életben vagnak. Én annyira meg vagyok zavarodva, hogy én valóban hol létem sem tudom.

— Engedje meg kérem kegyesen, hadd legyenek segédül egy kissé saját érzelmeivel megismertetni. Mellyiket szánta a kisasszony a két Tillemont közül? Az elhunytat é kit soha nem látott, vagy azt kit látott és most is életben van? — Szerette talán az ismeretlent, mivel ő megholt; vagy az élőt kit ismerni volt alkalma? — Szerette talán kegyed mind kettőt mivel őket egy személynek gondolá, vagy sem egyikhez sem másikhoz nem vonzott szive? — Illet e engem egy részecskéje könnyező keservinek, vagy bánatos fájdalomnak csupán halálom volt egyedül föltétele? — Végre ha én voltam kinek elhunytán bánkodott, miért nem látom a megelégedés vonásait arczain, mint élők? — Vagy ha csak ugyan a valódi Tillemont után siráncozott, miért nem siráncozik továbbá is, mert mind ez ideig föl nem támadt? —

— Hallgasson, szakítá félbe Amélie*** eszméim tömkelegét ön meg inkább neveli. Épen semmi kedvem többé Tillemont urat siratni, és őt sem szeretem.

— Meg fog bocsátani a kisasszony hogy ez felette különös.

— Épen nem sőt igen természetes. — Tillemont urat nem akarom többé siratni, kit soha nem ismertem, és őt nem szeretem, mert ön

nem az, kit hittem lenni; mert őt nem is tudom ki légyen, és mert vétkezett is ellenem.

— Ugyan kérem mik az engesztelő áldozat eszközei? — parancsoljon velem, engedelmes lenni ajánlkozom, az elégtételre, — bár életemmel is adoznék, — kész vagyok. —

— Adjon egy napot meggondolásra — holnap fogja tudni akaratomat. —

— Iránta előre jelentem hodoláomat.

Fleuranges mellzsebéből tárczáját vonván ki a belőle kirepesztett lapra nevét és szállását írta fel, — Amélie*** e lapot keblébe rejtven el, fátyolához nyult azt arczára vonandó addig is miglen elfedné, — kissé engesztelődő tekintetet vetven a lovagra — így szólított hozzá: —

— Meg kell igérnie elébb irántam az udvariasság gyöngédséget.

— Mint egy valóságos megholt.

— És rovásomra nem nevetetni az emberket.

— Ah! kisasszony felette drágán fizetem hibáimat.

— Méltányosságában erős hiedelmem van. — Isten véle. Távozzék el. — Szobaleányomat fogom szolítani, ki közel vár reám.

Fleuranges mély tisztelettel köszöntvén távozott s majd e találkozásról merengve Amélie***nek fátyollal félig elfedett nagy gyöngy szemeit, különös ékessegű fejdíszét, többi száz szépségeit kezdé csodálgatni; mindmegannyi ingerek képesek megzavarni agyvelejét, ha csak néhány lépésnyire a temetőtől egy hábtáncz-mutogató sátozt maga előtt felítve nem lát vala. Soká nézdelé ő e marionettes-kef, miglen elszorodását vette észre, — végre szerelmet sem érzett szívében fel ébredni; — hanem mint becsület és szavának embere várta a holnapi rendeleteket. Miután hosszas ideig járdallná a várost, Saint-Andréhoz tért újdonságok után kérdezősködni. A báró csak este jött meg nagy lélektelen szállására — egy nagy tükörbe tekingetve fel s alá járta szobáját, orrát burnottal tömegetvén; — végre megállapodott egy pásztorleány képmása előtt, hol Fleuranges foglalt helyet — s így kezdé szavait.

— Chevalier mint látom dolgaim épen nem kereken forognak. Azon fiatal leány egy Proteus — tegnap még mély gyászba, ma már rózsaselyembe öltözködve egy pamlagon, hol mind két karjai apró vánkosokon nyugodva, a körülötte csoportozó kéroket lenge bátorsággal, mint egy tökéletes háznő fogadja. — A nagynéne felette kedvesen vette személyemet. A parancsnok vállaimra veregetve „hamis ifjonecznak“ mondogat. A balga fiatalság körében én is elfogván helyemet, egyik a zenéről beszélvén, — megmagyarázám nekik hogy ahoz mit sem tud, — a másik M. de Maurepas újdun politikai vallomásairól kezdvén szót emelni, értésére adám hogy mind azt nem érti, — a harmadik azt állítván hogy a „le Philosophe sans le savoir“ — szerepét Molé helyesen játszá el — mutogatám, hogy fölfogása felette hibás volt. — A többiek ezen egy kissé elijedve, a szép és esős időváltozás feletti szóváltás sáncaiba vonultak vissza, — én tulzó udvariassággal mutogatván meg nekik, hogy mindnyájan balgák. — Erre mind fölkelének helyeikből, és egy keringő főhajtás után, hintajikat hajtják elő — és íme én egy véletlen „négy szemközt“-nek levék részese. Eltalálná e ön kirofolyt a beszéd köztem és a szép hölgy között?

— Tillemont-ról.

— Nem, hanem önről: „Nemde van önnek egy Fleuranges nevű barátja? mondá ő: — Ugy hiszem keves idő óta utulat Párisban? róla azonban sok szépet mondanak. Nemde az egy eredeti ember; hanem kissé vad? Miért nem mutatja magát sehol? Van e az udvarnál pártfogása? — Ugy sejtem hogy őt ismeri, és valantint a párviadal ugy a sikerült ármányról is van tudomása. En a lehetőségig ügyesen fejtem ki magamat. — Ön magasztalását szavalám el, és miután a kívánt tudósítást meg tettem s önnek nagy pártfogóját Polignac hercegnőt is megneveztem volna, a többiek példáját köelve mély főhajtás után eltávoztam. — Érti e ön mind ezeket? —

Fleuranges elbeszélvén a temetőkerthbeni kalandot, valamint azt is miket volt kénytelen Améliének mindent meg vallani — világossá lett az egész.

— Az Istenért! fölkiált Saint-André, ha ugy van a dolog, miért nem folytatja ön tovább a játékot, — minden ütés az öné.

— Nem kétkedik ön felel mosolygva Fleuranges

— Hihetetlen, viszonzá a báró: menyire minden lehető kedvező sugárzatom ön személyére hatnak vissza. Váltunk helyzetet, fogadom tizenöt napok alatt nóm leend. A mi leginkább bosszantó, az hogy önnek a szép leányra nézve legkisebb igényei sincsenek.

— Az igaz épen semmi igényeim — mindazáltal ha a körülmenyek kedvemre játszanak, nőmnek elfogadom.

— Chevalier bennem ön jó pajtásra talált, — jellemző restsége mondhatom kevés szerencsémnek kárpotlásul szolgál, és én őt nem látom tovább haladva lenni mint magamat — Meg fog tehát engedni, hogy az újabb eseményt bevarjám

— Várja be a báró — épen nem kívánok akadályokat tenni.

A posta csak hamar egy kis levelkét hozott meg, melyből Fleuranges e szavakat olvasá: „Ha a lovag urnak Páris eléggé kéjelmes, maradjon meg. Egy olly udvari embernek szava mint az övé eléggé felel gyöngédségéről. Vétkei megbocsátvák. Nekie nem rendelnek, sem meg nem tiltanak semmit; — még azt sem hogy udvarlásukra ne jöjjön a Vendome-i hölgyeknek.“

— Ez már meg is sok! fölkiált Saint-André, a szél önnek kedvez Chevalier. Használja még lehet. — Addig kell verni a vasat mig tüzés. — Az alkalom sikalom jégen jár.

— Kimélje ön kérem e hivatközléseket Phédrus meséire, egykoron oktatómmal fordítám azokat. A példabeszédek bárminő kérdésre fehéret is feketét is szoktak mondogatni, és én az önere ezzel, melly eszes egy mondás fogok megfelelni: minden meg jön annak, ki eltudja várni. Legkisebb kedvem sincs egy nyáj megvetett imádók számát szaporítani.

A báró mint valódi barát legszebb szavait és magas bölcsészeti nézeteit használá Fleuranges lelkesítésére. — Nem késett egy tervet rajzolni, melly őt kétségtelenül oltár eleibe fogná vezélni. — Olly annyira elragadó volt Saint-André ekesen szólása, hogy a lovag már nyakkendőjét is hagyá kötözgetni, illatos vízzel meghinteni köntösét, és kardját oldalára szorítani sem ellenzé — Mire a báró kissé hátra állott, hogy a tükörben láthassa pajtását, — és fölkiált hogy „szép“ s az elmenőnek vállait veregetvén.

A hercegi módon öltözött lovagunk jó kedvében érte magát lenni — és bizonylat látogatását is vala megteendő, — ha egy kis kibejött akadály fel nem tartoztatja. Ugyan is ő azon órában lépett ki, midőn a rendőr helyettes parancsára az utcákat szokták öntözgetni; — midőn a járdalló hölgyek is kissé fölemelt ruháikkal lábujjhegyen lépnek. — Fleuranges épen egy ifju polgárnó után megdedélt, kinek gyönyörű lábait csodálta. — Egy kissé távolról kísérte, hogy meg ne zavarja lépteiben s e nyajás alakzat a Bastille-okig vezeté őt — miglen eltűnven szemei elől, észrevette, hogy selyem nadrágára egy pecsét ejtetett. — Csak nem lehet így menni egy kis gunyolo örökösön eleibe sáros öltözetben — Visszatért hogy változtassa ruháit, — azonban a kandallóra fektetett Montaigne egy kötetét kitalálta nyifni s annak olvasásába elmerülve késő éjjelig hon maradt.

(Folytatása következik).

Országgyűlési Albumból.

(Posoni emlékül Cs. Emilianak.)

Neked, honom meleg keblü leánya, szeretett rokonom, ki oly forró lángban égő szerelmem

mel csüsz az édes hazán, és mindenem mi annak életét érdeklí, — neked legyenek szentelve ez „album“ lapjai!

Ugy ohajtottál volna jelen lenni a helyen, hol a nemzet választott férfiai, aggódó figyelemmel kísérik a beteg haza üterének minden lüktetését, és tanácskoznak a gyógyszerek fölött, miktől annak üdülését remélik....

Ugy szeretted volna összegyűlve látni, és ismerni legjelesebb fiait a hazának, kiken egy jobb sorsért esengő, egy jobb sorsot érdemlő nemzetnek várakozása és reménye függ; — kiknek kezében van e hon sorsának mérő serpenyője; — kiket egy országnak bizalma ültetett a polgári érdem legfényesebb polczára, a törvényhozás asztalához....

Sors és körülmények nem engedék teljesülni, keblednek oly régóta táplált forró vágyát: — téged betegség tart kötve ágyadhoz! — — De jó rokonod nem feledkezett el rólad.

Fölkereslek én olykor olykor soraimmal, csöndes falud ritkán háborított magányában. És kiket színről színre nem láthatál, kiket megismerned nem lehetett, — e lapokon fogom neked, a menyire tőlem telik, hű jellemrajzban bemutatni.

A követi Tábla tagjai közt, a kitünőbbek egyike **Kossuth Lajos**.

Mióta a nyilvánosság egyik közlönyének, annyi dicsőséggel forgatott kormányát kezei közül kibocsátá, ez embernek éjjele és nappala a magyar iparé volt. Az ő kezének köszönhetjük amaz erős lökést, mely mozgásnak indítá, melly új életet adott, már szinte a haldoklás végpercein vonagló hazai gyár- és kézmű-iparnak; az ő ernyedetlen buzgalmának, s fáradni nem tudó működésének eredménye az, hogy közöttünk annyi százan, kik az előtt csupa idegeneket majmoló divatkórságból, külföld fényes szöveteiben ragyogtak, most a durvább belföldi készítményt is nem átalják magukra venni. Igaz, hogy az előtt nem volt rajtunk jóformán semmi, mit ne lettünk volna kénytelenek kívülről szerezni meg; de az is igaz, hogy most már önmagunknak van szinte mindenünk, a mire szükségünk van. És ez leginkább az ő érdeme. Ő az, kiről elmondhatjuk a szentírás szavait: „meztelenek valánk, és ő megruházott bennünket.“

Ugy látszik azonban, hogy Kossuth csak akkor lépett azon tere, mellyen működni leginkább hivatva van a természettől, midőn Pestmegye rendei által, azoknak országgyűlési képviselőjévé választatott. Kossuthot az Isten is követnek teremtette. — Kiművelt ész, sok oldalú, széles körű ismeretek, tengernyi tapasztalás, lángoló honszeretet és kitünő ékesszólás — azon tulajdonok, mellyek dicsőséggel sugározzák őt körül ama székekben, mellyet a törvényhozás asztala mellett elfoglalt; ezek azon tulajdonok, mellyek őt nekünk oly felette szükségessé, oly felette drágává teszik. — De szüksége volt ez alkalomra neki magának is. — A pohár, ha színig töltötték kicsordul; a fölleg ha nem bírja többé terhét, záporban hull a földre; s a tűzanyag ha soká forrott a hegy

méhében, ki kell rontani az égető lánának. Sok volt már el fojtva az ő keblében is, itt az ideje hogy azt előtünk kitarja. — —

Jellemének egyik szép, de sokak által kárthatott oldala a becsületes nyílt őszinteség. A mi szívében és lelkében rejlik, minden himezés nélkül mondja ki. Szeme előtt mindig csak az van: quid juris? — s ha a másik kérdés: quid consilii? csak egy parányi részben is csorbítaná amazt, az utóbbiért egy hajszálnyit sem enged az elsőből. Ha teljes lelkéből meg van győződve valami iránt, akkor egy tért keres magának, a jogosság és loyális terét, s követelését itt állítva föl, nem tágít a mellől egy tapodtat sem, s ha egyenes uton céljához nem juthat, inkább minthogy egyet lépjen félre, kész egészen oda-

Láttad-e: midőn nyári zivatar után keletre vonulnak a fekete föllegek, s a kitisztult nyugati égen, kettős fényben ragyog a leáldozni akaró nap?... tündöklő sugári visszavilágítanak a magát kiviharzott felhőre, s annak sötét ölen megtörődve, alkotják a gyönyörű szivárványt. — Tekints Kossuth életére; ez az ő életének képe, s tekints Kossuth arczára; írva találod ott az ő élettörténetét. Bizalomgerjesztő nyájasság dereng a keserűség ama sötét vonásai felett, miket egy viharos multnak szenvedett fájdalmi véstek arczára; s a nemes homlok alatt égő szemekben megrendíthetlen lelke világol.

Mi volt ez?... irtózatoss „halljuk“ rivalgás zúgja át a teremtet. Pest második követe akar beszélni. Székét hátra taszította, s ott áll már

Kossuth Lajos.

hagyni a tért. — Most Kossuthról mint szónokról akarok beszélni.

Sok ember van olyan, kit mielőtt közelebről ismernénk, már külseje érdekessé teszi előttünk, s egy különös vonzalmat érzünk előre iránta, titkos vonzalmat, mit a psychologusok sympathiának neveznek. Kossuth ez érdekes egyéniségek közé tartozik.

figyelemre várva, komoly méltósággal, mint ha a mythicus hajdan jóspapja volna. A halgatóság helybe fészkel magát; a hölgykarzat lorgnettek és látcsövei után nyúl; minden arcz felé fordul, minden szem és figyelem rajta függ, — s mély csend lesz, mintha egy lélek sem volna a teremben. — Most szólni kezd.... eleinte csöndes lassú hangon, s a mint beszéde folyamán tárgya

Pomaré királynő.

Paraita, uralkodó.

Hitoti, az idegenek ítélőszékének elnöke.

Pomaré királynő kedvenczlaka.

Fiatallány öltözékénél.

ORDÓDY ISTVÁN K.
könyvtára

Némbéri fejdísz.

Tati Teva-i-Utai főnek.

Férfiak fejdísz.

lényegéhez közelebb jó, hangja akkint magasul, s érzése a szenvedelem lángjaig hág. Ezen procedurát azonban nem mindig követi. Olykor első szavai már hatalmasak, s arra számítvák, hogy a halgatók figyelmét nagy dolgok várására készítsék elő.

Mielőtt azonban jobban bele bocsátkoznám szónoklatának jellemzésébe, ki kell jelölnem az irányt melyben azt tenni fogom, elő kell mutatnom a sorozatot, melyet e működésben követni jónak látok. Szólok t. i. először Kossuth szónoklatának külső szépségéről, azután fontba vetem annak benső értékét, s végre átpillantok egy tekintettel a hatására, melyet beszéde a közönségre gyakorol. —

Ha végig tekintünk a szónoklat történetében, úgy találjuk hogy az leginkább két irányban fejlődött. Az egyik iskola Periklestől jó le; ez megveti a virágos mesterkelt beszédmodot, nem akar gyönyörködtetni csak meggyőzni, s egyszerűen szép ékesszólását, hatás és férfiaság helyezik; azért előadásának fő criteriuma: erő és heveség. Ez iskolának lón fejedelme az élelmű, a lángnyelvű Demosthenes. A másik iskolát Isokrates kezdte, kinek majdnem egyedüli törekvése volt: kellemessé lenni. Gondolatai s érzései nagy mértékben nemesek és tiszták, de a szavakat, mikbe azokat öltözteti, szerfeletti vigyázattal keresi és válogatja meg; gyönyörű kifejezései szépen ömledeznek, s nyelvezete mindenk föltt virágos. E modorból nőtt ki, és lett annak ragyogó koronájává az ékesnyelvű Cicero. — En Kossuthot határozottan egyik osztályba sem merem sorozni. Ő a természetől érzékeny szívvel, s tüzes, költői képzelt tehetséggel van megáldva; s hol e kettő együtt van, ott ne keressük a hideg szavakban logikázó orátort.

Kossuth szónoklatának jelleme, mindenek előtt az ékesség. Nyelve csinos, szabatos; a szavakat gondosan választja, azokat kellemes hangzatúvá tenni igyekszik, de kutatásokban a tulságig sohasem megy, mert a nyelvben sokkal jártasabb, a vele bánásban sokkal ügyesebb, sem hogy arra szüksége volna. Képzeteit felruhazza ugyan a kifejezés minden szépségével, a nélkül, hogy helytelen czifraságokkal legkevésbé is terhelné azt. Eleven forró képzelődése, ha egyszer lángra gyújtja keble érzeményeit, önként jönnek ajkára a legragyogóbb képes beszédek, a leggyönyörűbb phrásisoknak egész füzére. S ilyenkor nem tudjuk a tüzelkű költőt báluljuk-e inkább benne, vagy a nyelv egész birodalmát annyira hatalmában tartó dialecticust. — De az ő beszéde nem csak virágos, szónoklatában nem csak tűz van, hanem méltóság is, olyan méltóság, olyan erő, millyenre csak a közjó forró szeretete emelheti a lelket; arca olykor egészen átszellemül, szemei tulvilági fényben ragyognak, hogy azt hinnéd egy magasabb régiók küldötté áll előtted, ki megtéríteni szállott alá a bűnös világot.

Az ékesen szóló Kossuthnál, nem kevésbé tudja lekötni figyelmünket az okosan szóló Kossuth. Az a tiszta ész, és szilárd logikai alapon épült gondolkodás, mely benne a legforróbb érzelmiséggel párosul; azon sok oldalú tudományos készülék, és biztos adatokon nyugvó tömérdek tapasztalás, melyet csak kifáradhatlan vas szorgalommal tehetett sajátjává, s mely őt a mindennapiság emberein annyira felül emeli: — ezek azon tulajdonok, melyek előtt bálulva hajol meg legnagyobb ellensége is. A mihez ő hozzá szól, kimeríti ott a tárgyat fenéig, úgy hogy ahoz valami újat mondani alig lehet. S ez okozza, hogy beszédei többnyire terjedelmesek. A mit mond világosan, s okait ügyesen rendezve adja elő. Állításainak igazolására nem a Corpus Juris rengetegéből szokott vadászni elavult szabályokat, — bár abba járassza el is nem egyszer volt alkalmunk tapasztalni — hanem annál többször hivatkozik az örök igazság törvényeire, s szokta idézni különösen a história tanulság teljes lapjait. De a mi nála legbálulatosabb, az, az adatok bősége. Ha fontosabb tárgy van a vitás szövegén, egész kazalban áll előtte a documentumok halmaza, miket Isten tudja honnan gyűjtöget össze, s mikből úgy tud könyv nélkül is

idézni, tömérdek számot a legparányibb tört részekig sebesen fölmondani, hogy emlékező tehetségét nem csudálni lehetlen. — Ha beszédét végezni akarja, összevonja még egyszer annak lényegét, néha röviden ismétli a bizonyító okokat, hogy azok egy szempont alá véve a szívben és főben mélyebb hatást hagyjanak maguk után. Ha rögtönözve felel, alaposan, tisztán, egyszerűen adja elő gondolatait. Csáfolatában ellenfele iránt a legnagyobb illedelmességgel kiméletes. Vívó fegyverei között ritkán van ott a satyrának éles nyila, de a keserű elnésség keményen sújtó dárdáját annál többször kihajítja.

S itt van immár helye megmondanom, mért nem sorozom én őt a főtebb említett két iskola közül egyikbe is. Az elsőbe azért nem, mert szónoklata sokkal inkább ékes, sem hogy csak pusztán okos volna; másodikba ismét nem, mert viszont szónoklata sokkal inkább okos, sem hogy épen csak ékes volna.

Ezekután talán nincs is szükség szólnom beszédének hatásáról, miután ezt tennem egyrésztől fölösleges, a főnebb már elmondottakból úgy is kivonható lévén az, de meg más részről igen bajos is volna. Hiszen ha ő megszólalt, mi nem vagyunk többé önmagunké, kivül vagyunk azon képességen, hogy elkünknek ekkori állapotáról ítéletet tudjunk mondani. Ilyenkor keblünkben csak egy érzemény, agyunkban csak egy gondolat él; az, mi az övében, s emelkednek vagy süllyednek ezek akként, a mint ő kormányozza kedélyünk hullámzását. Ő maga teljesen át levén hatva tárgyától, az igaz érzelemnek legkönnyebb hasnólót kelteni a halgatókban. Beszédein lelkünk egy tengerré olvadnak össze, melynek csöndes felületén most bájos syrenek énekelnek vízígéző varázshatalmú dalt, majd óriás erővel csap rá a dühöngő orkán, s félelmesen zúgó hullámokká korbácsolja annak nyugodt vizét. Mind ezt úgy a mint ő akarja. — Ha sötét színekkel festi a sokat szenvedett hon multjának gyászsképeit, a keserűség nehéz föllege száll keblünkre, szívünk elszorul ajbanat miatt, s a sohaj önkénytelenül tör ki ajkainkon. — És ha szól a hűtelen fiakról, kik hazájok roncsolt hajójával még most is az örvény felé eveznek, s nevöket a Nemesis kisérétében említi, boszúló cherubként áll előttünk, s képzetünk még a lángpallost is kezébe adja. — Az ő ajkain érdekessé válik a legminapibb tárgy, szájjában nevezhetlen hatással bír a legelhasználtabb szó. Az egyszerű szavak „nép jog“ és „szabadság“ oly varázshatalmú zengést nyernek ajkain, melynek hallatára megrázná békóit a rabszolgának született szerezcsen. □

Emlékezet Tahiti-ra. — 1843—44.

(Rajzok Giraud Károlytól)

Azon t. olvasóink számára, kik Tahiti szigetnek a Pomaré királynőnek viszonyaival talán ismeretlenek, következött bocsátjuk előre.

Dupetit-Thouars francia ellenadmirál a Marquesas szigeteket 1842 évben Frankhon számára elfoglalta, s Tahitiben Moerhout ügytisztt (Consul) a dolgot oda vitte, hogy őt főnök a szigetet Frankhon őtalma alá adta, de Pomaré belhoni királynő, jóllehet tudatlan, durva, de a mellett okos s erélyes hölgy, a nagy művelésű, szerföltt okos s nagyhatalmu Frankhon ellen szegülni bátorkodott, s midőn 1843 a francziák királya sziget védnökének tette magát, ezen eljárást Pomaré királynő erőszakosnak, kicsikartnak nyilatkoztatta s a franczia lobogót levétette.

Dupetit-Thouars, ki kormányja parancsára a védnökséget végrehajtandó volt, Pomaré a az uralkodástól megfosztottnak nyilatkoztatta. Ezáltal Frankhon s Angolország közt meghasonlás történt, minek következtében az elsőnek pusztá védnökséggel kellett megelégedni.

Főnséges, narancsvirágok illatjával balzamosított Tahiti! Minek kellett a balsorsnak békétől megfosztani, s gazdagságot telhetlen

idegenek kezébe játszani? Minek kellett zöld pálmáidnak s óriási kókuszfaidnak az elfoglalások után sovárgókban szent békéd megháborítását ébreszteni? Ezen-szánatos eset kiragadott boldog állapotodból, melyet mi durva vadságnak nevezni szoktunk, holott az gyakran boldogabb a szomorú műveltségénél! — Igy fohászodott fel az utazó, kinek jelen közleményeket köszönjük; halljuk további előadását Tahiti-ról.

Mi 1843 évben szállottunk ki Tahiti szigetbe, épen azon napon, mellyen a sziget s királynője sorsa megmúlhatlanul határozottatott el. Pomaré királynő hivatalos lakását egy fa házikóval cserélte föl, melyet neki a hivatalos tanácsnokok mint sérthetlen menedéket mutattak ki.

Kandiak lévén, a királynő ezen új lakhelyét látni, narancs- és kenyérfákkal szegélyezett úton indulánk oda. Pomaré házában kívül volt néhány némberevel. Ezek az új viszonyokon keveset búslatnak; virágokat szedegettek, azokból csinos koszorúkat fonának. Sebes léptekkel siettünk el mellettük, s ne látszassék, mintha azért jöttünk volna, hogy szerencsétlenségén szeméinket legeltessük, s így a part mellett tovább ballagva Paofai-ig, Pomaré kedvencz-lakához érkezünk.

Ide vonta magát a királynő, honnan a Papeete révpartra kilátni, a nélkül hogy az idegenek alkalmatlan látogatásának volna kitéve. Azóta igen gyakran látogattuk meg e helyet, s igen gyakran vendégléttünk meg itt tahiti módra a legősintébb vendégszeretettel. Talán soha többé nem látjuk paofai gazdáinkat; de a Véhiari, Horohia és Pohéitéaoré neveket soha sem feledjük el.

Innen a királynő korábbi lakába mentünk, hol épen egybegyülve voltak a sziget főnökei, országuk ügyeiről tanácskozandók, köztük az uralkodó Paraita, s a főbíró Hitoti.

Láttuk Tati öreg főnököt is, Cooknak kortársát, ki emlékezett, hogy látta őt; láttuk továbbá a még vénebb Utami-t is. — Belépven, üdvözlöttük a Tahiti érdekes időpontjának ezen régi maradványait, de nem bátorkodánk kérdezni, vallyon a műveltség jótéteményei, melyeket most élveznek, megjobbították e erkölcsöket, fiaikat vitézbbeké, leányaikat szendebbeké, véneiket okosabbá s józanabbá, a népet pedig holdogabbá tették e.

Sétánkat folytatva, pizangfák árnyában és sátor formára citromfákhoz csinosan odakötözött szövet alatt egy barna színű leányt láttunk meg, kinek pillantásai képesek valának a hon emlékezetét elfeledtetni. Keresztbe tett lábakkal ült, csipei csak könnyen voltak elfödve, s épen akkor csodaszép hosszú hajának befonásával foglalkozott, s midőn maga előtt a földön felállított tükörben önmagára mosolygott, rózsá ajkai közt gyönyörű hófehér fogakat pillantánk meg. Neve ezen szépnék Puahiohio volt, de azt Marival cserélte föl, mely hihetőleg élete valamely fontos eseményét, vagy talán valamely angolhoz vonzó szenvedélyét emlékeztetésben megörökítendő lenne. Tahitiben ez igen divatozó szokás, kivált ha a család valamely kedves tagja elköltözött az élők sorából.

Mind a férfiak, mind a némberek nyakukat s lábaikat meztelen viselik, azonban fejök ritkán van cziczoma nélkül; egy kis ág koszorú alakba fonva, virág, levél, fűszál s más efféle kezeik közt ékszerre válnak, melyeket aztán kellemmel s nemébcn egyetlen tetszvággal tudják el helyezni.

Bemenvén azon házba, mely mellett Marit találtuk, abban egy fiatal nőt s fiatal férfit láttunk. Az asszony fején harasztból font koszorú volt, a férfiak pedig csak egyszerű kokuslevél, melynek végei izletesen hajlottak le fejére.

Egy mellettük álló gyermek, ésszerévén szivarainkat, mosolyogva közelget hozzánk ezen kéréssel: „Avaava it!“ (egy kevés dohányt). Kívánságát teljesítettük, s néhány szívás után, melyek akármely erős dohányzónak is becsületére válhattak, a szívart anyjának nyújtotta oda, ez pedig férjének, végre a maradékot viszakaptuk.

Ezután dohányt adtunk nekik, ők pedig ezen ajándékukat kókuszdiókkal viszonzták, mellyeket leszakítván, rendkívüli ügyességgel hámoztak s nyitottak meg.

Azalatt belépett a szeretetre méltó Mari, kissé megrösznyedve, hogy öltözéke oly soká tartott; mi szépségét s báj kellemeit bókolván magasztaltuk. Elpirulva, kendőjével fődte be arcát, de mi hamar összeszedvén magát, ágyához ugrott, dorombját elővette s nagy hévvel játszott a tabitiek kedvenc dalát: „Malborong s'en vat-en guerre s at.

Kassai napló.

Febr. 9-kén. Ez idén mindedig városunkban semmi farsangi életség nem mutatkozott, minek legfőbb oka több grófi családnak gyszba léte s a rettenetes idegláz, hagymáz betegség, mely több nemes és polgár családok legkedvesbiket halál martalékaul irgalmatlanul kiválasztá, egyébiránt mind a mellett a redoutok mindig látogattatottak, hol zaj is lármá is elég van, annyival is inkább, hogy a legközelebbi redoutban (6-dikán) szembeötölőleg több férfi mint nő vala, s még is városunkban a házasság igazán holló madár; — a társaságos bál (2-dikán) főnebbi oknál fogva igen néptelen volt. — Mint halljuk jövő szombat (12-dikén) Löderer vendéglős csinos teremben polgári táncvizalmat rendezend; — a nőegylet által (23-dikán) adandó táncvizalomról némelyek azt jósolják, hogy az is nem a legnagyobb jövedelemnek fog örülni, mi részünkről ellenkező szeretünk hinni; de — majd meglássuk. — Előbbi számban „a kassai futár“ cím alatt K. A. alairási cikkben a nőkről elmondott véleményben lehetetlen osztoznunk, annál kevésbé azt halgatással elmellőznünk, mi ugyan is egészen ellenkezőleg többek nevében is köszönetet szavazunk a lelkes nőknek, kik kedves jelenlétükkel a tanácskozáson nemesb irányt adtak; a nők a nélkül is mind régi újabb időkben is sok politikai fontosabb kérdések eldöntésében hatalmas befolyással bírtak s bírnak, s hogy mármost nyilvánosan is föllépnek, abban mint a nyilvánosság hü baráti teljességgel megütközni képesek nem vagyunk, annyival is inkább, hogy abból, miszerint megyei mult közgyűlések alkalmával tetszésüket tapsokkal s kendőik lobogtatásával a karzatról nyilváníták, érintett cikkben erőtetett, mai időkben többé nem alkalmazható, ferde okoskodással kiszajtolt állításokat józan logika szerint, de következetesen sem semmiképp kihűznunk avagy következtetnünk nem lehet. — illőbb, a delicatessével összeférőbb ez, núnt például a pinczérnek hetykén azt mondani „aufschreiben!“ és soha nem fizetni; — vagy mikor az elkölttekért fizetésre felszólítanak, szemtelenül a pinczért oda utasítani, hogy a tartozás már magának a bérlőnek kifizettetett s így palliatív a fizetés alól ki-suhanni akarni; vagy a borbélyt azért, hogy fizetését kéri, az utcán nyilván durva módon le-hordani s még is soha nem fizetni; vagy — de elég a példákkal, mert exempla sunt odiosa. — A lelkes K... G-nak pedig, kit számos tisztelői itt mulatása ideje alatt fáklyás éji zenével megtisztelték, ha bár vele minden elveiben meg nem is egyezünk; de mivel mi az ellenkező véleményekben, sőt legnagyobb ellenségünkben is a jót és nemeset becsülni és szeretni tudjuk, akarjuk; közgyűlésünkön lett résztvevő megjelenéseért ezennel nyilván őszinte köszönetet mondunk. Suum cuique. — A városi színház mult napokban városi nemes tanács által a község meg-egyezése hozzájárultával ismét suttomban három évre minden csőd hirdetés nélkül a mostani német szinagazgatónak minden bér fizetés nélkül kiadott — haladás é ez? — pangás, több: polgári legsúlyosabb bűn — de ehez úgy sem kell commentár, s egy valaki azt mondaná: sapienti pauca, s teljes igaza van. — Schmidt Ágnes k. a. a „czigány“ daljátékban mint czigány királynő köz tetszést aratott. Hó esik — az ajtón kopogás, a bent levő hitelzőjét gyantítja s

az ajtót belőlről nesz nélkül sebesen becsukja — s ez itt a leguagyobb ügyesség. Probatum est. Rendes naplövívó.

Körültekintés a világban.

Pest, Febr. 6-kán. A királyutczai szegény órás meggyilkolásának majd egy más véres társ-darabja történt volna Pestnek egy más városrésében. Egy ottani arczképfestő minap éjel men-vén haza, miután szobájában gyertyát gyújtott, gondatlanul levetkezni készült. Szerencsére akop-pantó kiesett kezéből; lehajolván utánna, ágya alatt — egy ronda ficzkót lát meg. A vészben forgó festésznek elég lélekebersége volt szobájában még néhányszor fel s alá járkalni, mintha semmit sem vett volna észre, mire hirtelen ki-menvén, még hirtelenebben zárta be az ajtót maga után. Midőn elegendő segítséggel vissza-tért, hosszú nagy kést húzott ki a csavargó; de rudakkal s botokkal oly kegyetlenül zaklatták meg rejtekében, hogy nem sokára eszméletét elvesztette, mire kihuzatván s megkötöztetvén, a városházához vitetett el.

Mult kedden, délután, egy ismeretlen, de meglehetősen jól öltözött férfi holttestét, ki tör-ténetesen vagy szándékosan lelte halálát a Dunában, vettette ki a be nem fagyott budai part, s miután a jégen át járók nézésének egy ideig ki-tétetett, a korházba vitték.

Azon idegen nyeglék egyike, kik más em-berek fogait huzzák ki, hogy önmaguknak le-gyen mit harapni, Pestet járja be s házról házra megy, hogy az emberiségből vegyen ki valamit. Ezen fogtörő a fogcsorbákat is tudja betölteni. Fájdalom ezen mestersége csak a fogcsorbákra szorítkozik, különben a jámbornak sokkal jobb keresete volna. Féradhatlan buzgalommal megy egy ajtóból a másba, s hol szép vagy rút szájból mosolyog elibe a fogcsorba, azt véli, hogy ott aratni fog — s még is minden jutányossága mel-lett többnyire elutasítatik. A pesti előkelő világ-nak igen sok fogművésze van, kik chloroform s kénégény segedelmével valamenyi emberi foga-tat lyukaikból fájdalom nélkül tudják kihuzni, s mi a lakosok szegényebb osztályát illeti, azok-nak fogaik fele is elég az éhségnyi rágásra.

A rad. Január 23-dikán az itteni megyeház teremében az arad-szolnoki vaspálya ügyében Török Gábor alispán ur elnöksége alatt számosak jelenlétében nagy gyűlés tartatott. Wett főmér-nök ur levele felolvastatott, melyben jelentés tétetik, hogy az előmunkálatok, a kimérés, t. i. Szolnokig, innen bevégezvük, Szarvastól pedig minél előbb, mihelyt az idő megengedi, bevé-gesztve leendnek, hogy látni lehessen, mellyik vonalon, valyon a már elméretten, vagy Szar-vason keresztül menő vonat ígér a pályának na-gyobb jövedelmet. Egyuttal örömmel hallatott, hogy a középponti-pályaigazgatóság az előmunkálatokra rendelt 20,000 p. forintot a mérnök uraknak kifizette — Ujév 1848 napjától nálunk egy conservatív nemesi casino lépett életbe, s nem sokára egy polgári casino is fog alakulni. — Szép napjaink, kemény hidegünk s mezőnkön nagy havunk van.

Homonna, Zemplénmegyében. Homon-nai casinoegylet az emberszeretet szép példáját tanusította. Ezen nemeslelkű egylet a hegység-kből nagy számmal odasereglt betegek és szű-kölködők számára tágas szobát bérelt ki, hol minden nap 6—10 egyén befogadtatik s táplál-tatik. Az egylet Martius 5-dikén táncvizalmat szándékozik adni ezen szerencsétlenek számára. Egyszersmind megkérte a gazdag uradalom egy kórház felállítását végett.

Felső-Szléziában az idegláz oly nagy mértékben dühöng, hogy nem tudnak koporsók-nak elegendő deszkákat felhajtásni, úgy hogy az emberek deszkafészereiket bontják fel, csak-hogy a czeletra szert tehessenek deszkákra.

Tilsit, Január. 15. Az orosz határszélen fekvő Schnekeni erdőségben tartózkodó zsvány-csapatnak csak egy tagját sem sikerült eddig el-fogni. Főnöke, kiről sokféle kalandos dolgokat beszélnek, Raudons Crotinus (veres mell)

lithániai nevet visel, tűzpiros mellénye után, mellyet közönségesen hordoz. Midőn a rendőség vagy más bátor férfiak közelletétől nem tart, fé-nyes nappal is bemegy a helységekbe, s mivel merész és jól fölfegyverezve van, senki bántani nem meri. Beszélük, hogy némelykor tova vidé-keket is bejárja álöltözetenben s ott a társaságok közé vegyül, mellyeket aztán ismeretlenül el-hágy; nagylelkűség, sőt udvariasság több voná-sait is tulajdonitnak neki. Midőn minap a csapat megtámadtatott, azt beszélük, hogy szándékosan óvakodtak üldözőiket megölni vagy megsebesí-teni, hogy áltál makacsabb üldözésnek ne te-gyék ki magukat.

Angolhon. Victoria királynő, ki lebeta-gedését legközelebbi hónapban várja, elhatározta magát, a mellett chloroform altatószert hasz-nálni. Simpson, edinburgi tudor, a chloro-form feltalálója, parancsot kapott ő fölségétől, jövő hónap bizonyos napjáig Londonban megje-lenni, hogy Locock tudorral egyesülve ezen altatót vigye véghez.

Toulon, Jan. 17. Tudvalevőképp Abd-el-Kader s legközelebbi rokonai a többi velek jött araboktól elkülönítve, s elsők Lamalgue, utol-sók Malbousquet erősegekben voltak beszállitva. Szivszaggató jelenetek történtek ezen elválasztás-nál; az emir folyvást ellenmondott annak s nagyon elcsüggedett volt. Most a kormány pa-rancsot adott, hogy bajtársai az emirnek ismét hozzá bocsátassanak, s ma történt a viszonygye-sülés. Az arabok Malbousquet-ből csónakokon szállitattak át Lamalgue-be, hova tíz óraker-keztek meg. A jelen volt emberek azt mondják, hogy a megható vizionlátást leirni lehetetlen. Mihelyt a foglyok Lamalgue erősebbe léptek, Abd-el-Kader a lépcső felrészén megjelent. Azon-nal hozzá futottak bajtársai, leborultak előtte s könnyező szemekkel csókolgatták lábait s burnu-szát. Kétségkűl azt hitték, hogy imádott vezé-röket többé nem látják, mikép ő is azt hitte, hogy e világon örökre elválasztva lesz tőlök. Most fogsága szenvedhetőbb leend.

Dánia. Kopenhágában Január. 21-dikén a koronaörökös Fridrik Károly Keresztely délután 1 óraker Dánia királyának kiáltatott ki, midőn a főminister Steman a koronaörökös, többi ministerek, törvényszékek elnökei s egyéb főhivatalnokok kíséretében a christianburgi kas-tély erkélyére kilépett s ott nagy hangon egy-másután háromszor kiáltott: „Nyolczadik Kereszt-ely király meghalt, éljen soká hetedik Fridrik király!“ Mely kikiáltás királyi hírnök által a christianburgi várpiaczon ismételtetett, mire dob és trombita tus következett. Ő fölsége VII. Frid-rik ezután kilépett az erkélyre s onnan az ösz-szesereglet népet üdvözölt. A királyi hírnökök egy osztály lovas testőrök kíséretében minden nyilvános piacokon ismételték ezen kikiáltást szokás szerint.

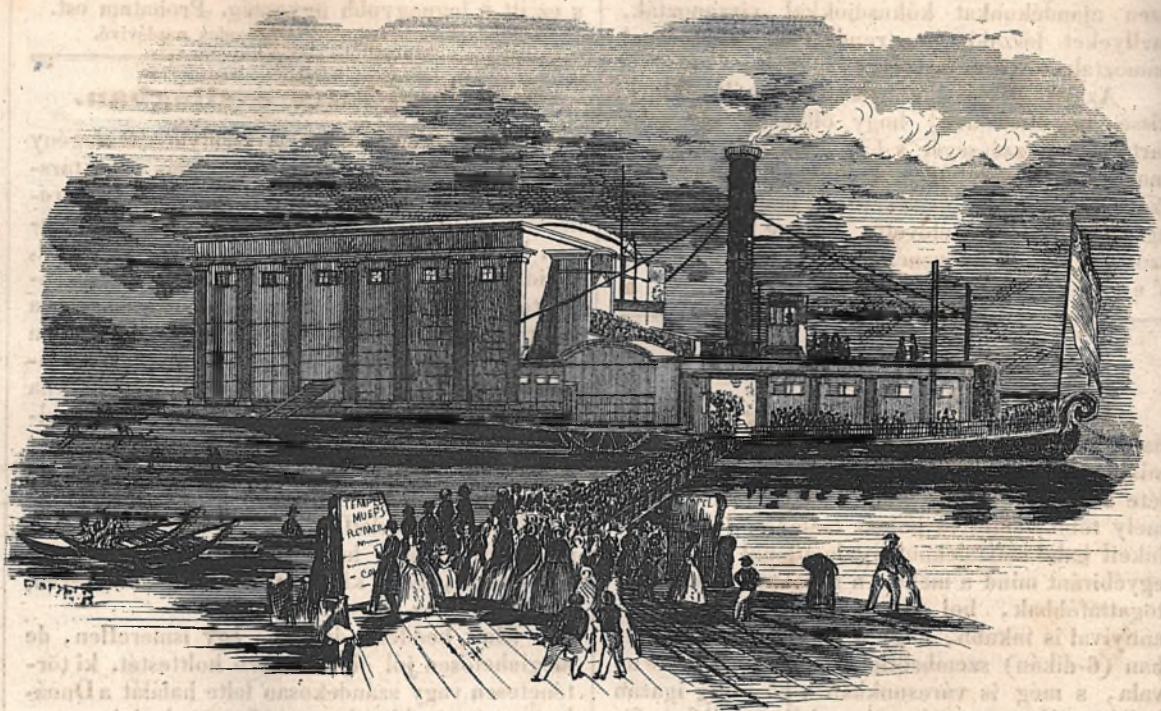
Frankfurt, Majna mellett. Veszter Sándor magyar tánczársasága itt, valamint mindenütt tapsokkal fogadtatik.

Uzó színház.

A hajdani görögöknek volt Thespis-targon-czajok, melly a vándorló művészetnek szinpadul szolgált; az amerikaiak jó lépéssel előbbre ha-ladtak hatóbbal csináltak vándor színházat, mely jelenleg Éjszakamerikanak hajózható folyóit be-járja, hogy a nagyobb városokban azoknak part-jain szindarabokat adjanak. Ezen új nemű szin-ház a régi „Virginia“ postagőzönyből alakítta-tott át mostani czéljára; hossza 90, szélessége 22 és magassága majd 50 láb, a hajógerincz mintegy 56 hüvelyknyi vastag s egészen lapos feneké van. A 10 láb széles bejárás körülbelől a hajó közepe tájába s a 90 löerejű gép közelébe van készítve. A szinpad, előtér s a páholyok a hajó hátuljában, patkó alakra készítvük s igen csinosan és tisztán vannak elszerezve.

A szinpad meglehetősen tág, az előszin négy páholyt foglal magában; utánok egy sor zárt-szék s a földszinti ülések következnek; s az egész

kényelmesen fogadhat be 1200 személyt. Az előtér hossza 36 láb szélesség mellett 42 láb; az előszín tágassága 27 lábnyi, a színpad 42 láb széles és 45 láb mély, az oldalfalak 16 láb magasak. Színpad mögött két öltöző-szoba található az egész társaság, a mérnokok s mások számára. Alattok az urak ruhatairak vannak, ebédlővel és hálószobákkal együtt az egész társaság, a mérnokok s mások számára. A hajó teknőjében egy csinosan elszerelt, 40 láb széles és 36 láb mély terem van, melyben legjutányosabb áron lehet eledeleket s italokat kapni. A szép asztalok márványlapokkal, a nagy tükrök és csinos képek, valamint a világosságot visszaverő kőszőrült lámpák a hajó ezen részének igen kellemes tekintetet adnak. Egy nagy drumondféle lámpa az egész intézetet végig ragyogja, megvilágítja az egész körületet s a látogatók lépéseit a műzsák ezen uszó temploma felé vezeti. A hangászkar 9 személyből áll. Az ékítvények az ország legjelesebb művésze Grain ur által festettek, s a társaság derék színészekkel dicsekedhetik, úgy hogy egy új-yorki lap azon elmés megjegyzést teszi: „Minden uszva látszik haladni.“ Az fagadhatlan, hogy nagy pénzösszeg és elmetehetség van a vállalatban kockázthatva; azonban reményleni lehet, hogy a vállalkozók jó czélt érendnek, ha a dagályt fogják tudni használni, mely eddig nekik kedvezett.

Uzó színház.

A víz hatása az emberi test fehéritésére.

Eljen a műpar!
Most örökre megvan mentve a fogfájástól.

Nincs többé kopasz-fő!
Egy új találmány, mely abban áll, hogy a kopasz-fő szüntelen háló-sipkával fedezve légyen.

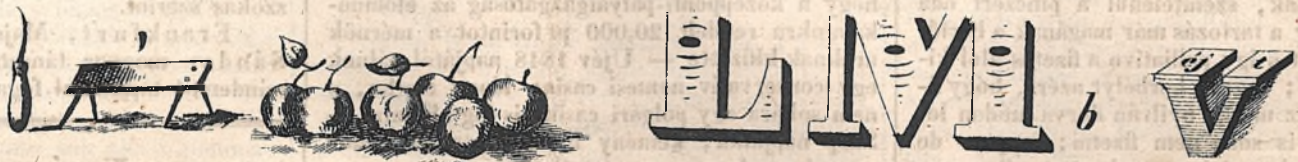

Használása előtt.

Használása után.

3. Képtalány. (Magyar történelből.)

gy

ott

Megoldása a 3. szám alatti képtalánynak:

Ki szemes nem botlik.